

ДРЖАВНА
РЕВИЗОРСКА
ИНСТИТУЦИЈА

**ПОСЛЕРЕВИЗИОНИ ИЗВЕШТАЈ О МЕРАМА ИСПРАВЉАЊА
Института за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“,
Београд
по ревизији сврсисходности пословања
„Управљање квалитетом ваздуха“**

**Број: 400-694/2021-04/240
Београд, 26. мај 2022. године**

Садржај:

1. УВОД.....	3
2. НЕСВРСИСХОДНОСТИ И МЕРЕ ИСПРАВЉАЊА.....	4
2.1 Није у потпуности успостављен и реализован плански оквир за побољшање квалитета ваздуха и процену утицаја загађења ваздуха на здравље и животну средину.....	4
2.1.1 Активности у области јавног здравља у вези са унапређењем животне средине и проценом утицаја квалитета ваздуха на здравље људи нису у потпуности реализоване...4	
2.1.1.1 Опис несврсисходности.....	4
2.1.1.2 Исказане мере исправљања.....	5
2.1.1.3 Оцена мера исправљања.....	5
2.1.2 Активности у области јавног здравља у вези са унапређењем животне средине и проценом утицаја квалитета ваздуха на здравље људи нису у потпуности реализоване...5	
2.1.2.1 Опис несврсисходности.....	5
2.1.2.2 Исказане мере исправљања.....	6
2.1.2.3 Оцена мера исправљања.....	6
2.2 Систем управљања квалитетом ваздуха није довољно ефикасан јер није у потпуности успостављен јединствени функционални систем праћења и контроле степена загађења ваздуха.....	7
2.2.1 Није креиран јединствен индекс квалитета ваздуха на нивоу Републике Србије.....	7
2.2.1.1 Опис несврсисходности.....	7
2.2.1.2 Исказане мере исправљања.....	7
2.2.1.3 Оцена мера исправљања.....	7
3. МИШЉЕЊЕ О ИСКАЗАНИМ МЕРАМА ИСПРАВЉАЊА.....	8

1. УВОД

У Извештају о ревизији сврсисходности пословања број: 400-694/2021-04/211 од 27. децембар 2021. године Државна ревизорска институција (у даљем тексту Институција) је навела закључке и налазе.

С обзиром да све откривене несврсисходности нису биле отклоњене у току ревизије, Институција је од субјекта ревизије захтевала достављање одазивног извештаја.

Субјект ревизије је у остављеном року од деведесет дана доставио одазивни извештај, који је потписало и печатом оверило одговорно лице.

У одазивном извештају су приказане мере исправљања утврђених несврсисходности. У послеревизионом поступку смо прегледали одазивни извештај и оценили његову веродостојност и оценили да ли су мере исправљања задовољавајуће.

У овом извештају:

- приказујемо несврсисходности које су обелодањене у извештају о ревизији за које је захтевано предузимање мера исправљања,
- резимирамо предузете мере исправљања и
- дајемо мишљење о томе да ли су мере за исправљање стања, исказане у одазивном извештају, задовољавајуће.

2. НЕСВРСИСХОДНОСТИ И МЕРЕ ИСПРАВЉАЊА

2.1 Није у потпуности успостављен и реализован плански оквир за побољшање квалитета ваздуха и процену утицаја загађења ваздуха на здравље и животну средину

2.1.1 Активности у области јавног здравља у вези са унапређењем животне средине и проценом утицаја квалитета ваздуха на здравље људи нису у потпуности реализоване

2.1.1.1 Опис несврсисходности

Стратегија јавног здравља у Републици Србији ¹(у даљем тексту: Стратегија) подржава унапређење здравља, спречавање болести и продужење квалитетног живота становништва. У Стратегији се утврђују области деловања у јавном здрављу, оквир, мисија, визија и принципи Стратегије, општи и специфични циљеви, акциони план за деловање, као и начин имплементације, праћења, евалуације и извештавања о спровођењу Стратегије.

Акциони план за спровођење Стратегије описује укупан спектар активности које се предузимају у области јавног здравља и оставља могућност да се, паралелно са имплементацијом Стратегије, активности даље развијају, унапређују и евалуирају. Активности координирају институти и заводи за јавно здравље, а реализација активности се спроводи према приоритетима и доступности извора финансирања. Праћење спровођења Стратегије обавља Институт за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“, заједно са институтима и заводима за јавно здравље, као носиоцима активности у областима деловања јавног здравља, о чему се обавештава министар надлежан за послове здравља.

У оквиру општег циља Стратегије „Унапређење животне средине и радне околине“, предвиђено је и усвајање Националног програма за процену ризика из животне средине на здравље становништва. Национални програма за процену ризика из животне средине на здравље становништва још увек није донет.

Институт за јавно здравље Србије је за 2019. годину израдио „Процену утицаја квалитета ваздуха на здравље за Републику Србију и 22 града у којима је вршен мониторинг квалитета ваздуха (PM₁₀ и PM_{2.5})“ ². По методологији процене ризика квалитета ваздуха на здравље СЗО-а: Република Србија за 2019. годину (по подацима за 2019. годину, популација, морталитетни подаци и подаци о квалитету ваздуха) има 8.718 преурађених смрти које се могу довести у везу са квалитетом ваздуха у Републици Србији, у односу на 2016. годину када је било 6.592 преурађених смрти ³ које се могу довести у везу са квалитетом ваздуха (по подацима за 2016. годину, популација, морталитетни подаци и подаци о квалитету ваздуха). У 22 града за 2019. годину која је обухваћена анализом у Републици Србији у којима се врши мониторинг за PM₁₀, по процени број преурађених смрти који се могу довести у везу са квалитетом ваздуха износи 4.955.

Подаци коришћени за анализу и истраживање узети су од Републичког статистичког завода и то морталитетни подаци, а подаци о квалитету ваздуха од Агенције за заштиту животне средине, локалних самоуправа и података добијених из мреже института и завода за јавно здравље. ⁴

Институт за јавно здравље Србије нема усвојено стручно методолошко упутство за процену утицаја квалитета ваздуха на здравље људи.

¹ Стратегија јавног здравља у Републици Србији 2018-2026. године („Сл. гласник РС“, бр. 61/2018).

² Урош Ракић, Health impacts of ambient air pollution in Republic of Serbia 2010-2019 “Virtual Workshop on Air Pollution and Health in Southeast Europe, 8-9 June 2021” Health Effects Institute, USA

³ Муду П, Урош Ракић (2019) Health impact of ambient air pollution in Serbia. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe.

⁴ Урош Ракић, Процена утицаја квалитета ваздуха на здравље за Републику Србију и 22 града у којима је вршен мониторинг квалитета ваздуха (PM₁₀ и PM_{2.5})

2.1.1.2 Исказане мере исправљања

Субјект ревизије је навео да је Светска здравствена организација, регионална канцеларија за Европу, публиковала у октобру 2019. године извештај под називом „Health impact of ambient air pollution in Serbia A CALL TO ACTION“. Резултати ове анализе, које су урадили Peirpaolo Mudu (WHO European Centre for Environment and Health, WHO Regional Office for Europe) и Урош Ракић из Института за јавно здравље Србије указују на значај поузданог праћења (мониторинга) квалитета ваздуха и потребе за интервенцијама на смањењу оптерећења загађењем ваздуха у Србији.

Субјект ревизије наводи да ће израдити упутство којим се ближе описују предуслови, начин и поступак обављања метода процене утицаја квалитета ваздуха на здравље људи и утврђују одговорности учесника у овом процесу.

2.1.1.3 Оцена мера исправљања

Описану меру исправљања оцењујемо као задовољавајућу. Оцена је извршена имајући у виду приоритет дате препоруке, односно период у коме је објективно могуће предузети мере исправљања. Отклањање утврђене несврсисходности је у току.

2.1.2 Активности у области јавног здравља у вези са унапређењем животне средине и проценом утицаја квалитета ваздуха на здравље људи нису у потпуности реализоване

2.1.2.1 Опис несврсисходности

Са стањем на дан 31.12.2020. године, 15 локалних самоуправа су донеле Планове јавног здравља. Савети за здравље су формиран у 90% локалних самоуправа. Три од четири локалне самоуправе у саставу савета за здравље имају чланове надлежног института/завода за јавно здравље (77%).

Савет за здравље, поред задатака утврђених статутом, односно одлуком јединице локалне самоуправе из области заштите права пацијената, доноси предлог плана јавног здравља на локалном нивоу на основу анализе здравственог стања и потреба становништва, анализе стања животне средине и фактора ризика по здравље и других значајних јавно-здравствених показатеља.

Институт односно завод за јавно здравље за територију за коју је основан предлаже јединици локалне самоуправе програме из области јавног здравља, који се између осталог односе и на израду Плана јавног здравља. Јединице локалне самоуправе финансирају програме које спроводе институти и заводи самостално или у сарадњи са другим учесницима, а координирају институти и заводи за јавно здравље за територију за коју су основани.

План јавног здравља Града Београда је усвојен за период 2020 – 2026. година. Акционим планом је за специфични циљ Праћење индикатора стања животне средине у Београду предвиђено спровођење програма мониторинга квалитета ваздуха, вода, земљишта и нивоа буке, јонизујућег и нејонизујућег (УВ) зрачења, у циљу процене утицаја на здравље становништва и публикавање годишњег извештаја о показатељима стања животне средине.

План јавног здравља Града Бора је усвојен за период 2019 – 2029. године. Здравствени приоритети у области унапређења елемената животне средине обухватају активности мониторинга квалитета ваздуха. Очекивани резултати ове активности је побољшање основних параметара квалитета ваздуха, односно процентуално смањење присутности штетних материја (током зимских месеци) и алергеног полена (од 2-11. месеца) и публикавање годишњег Извештаја.

План јавног здравља Града Панчева се од 2017. године усваја сваке године за текућу годину. Акционим планом за 2020. годину су предвиђене активности мерења квалитета ваздуха на локацији Народна башта и на другим мерним станицама у ситуацијама повећаног аерозагађења, и додатно мерење квалитета ваздуха на два мерна места (Стрелиште и Нова Миса).

Град Ужице је донео Стратегију јавног здравља за период 2015-2020. године. Стратегија јавног здравља града Ужица, представља подршку испуњавању друштвене бриге за здравље и обезбеђивању услова у којима грађани могу да буду здрави. Она такође чини основу за доношење одлука о мерама и акцијама за унапређење здравља и квалитета живота становника локалне заједнице.

Град Нови Сад није донео План јавног здравља. У изради је План јавног здравља за 2022. годину.

Усвојени Планови јавног здравља ЈЛС по питању процене утицаја загађења ваздуха на здравље становништва, углавном садрже само податке о квалитету амбијенталног ваздуха добијених из државне/локалне мреже мониторинга. Узрок таквог стања је чињеница да ни једним прописом нису утврђени обавезни елементи и садржај планова јавног здравља, није израђена Методологија за израду извештаја о показатељима стања животне средине за ниво ЈЛС од стране надлежних министарстава и Института за јавно здравље Србије.

2.1.2.2 Исказане мере исправљања

Субјект ревизије је навео да се кроз програмску активност Подршка раду Института за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“, у оквиру програма број 1. Праћење и анализа здравственог стања становништва и рада и ефеката здравствене службе обезбеђују информације о јавноздравственим активностима свих актера јавног здравља и ефеката на здравствено стање становништва на основу извештаја достављених од мреже института и завода за јавно здравље и анализирају се. Израдиће се метода којим се ближе описују предуслови, начин и поступак израде извештаја о показатељима стања животне средине за ниво ЈЛС, утврђују одговорности учесника у овом процесу и стандардних индикатора потребних за анализу стања животне средине за ниво ЈЛС и утицаја на здравље.

2.1.2.3 Оцена мера исправљања

Описану меру исправљања оцењујемо као задовољавајућу. Оцена је извршена имајући у виду приоритет дате препоруке, односно период у коме је објективно могуће предузети мере исправљања. Отклањање утврђене несврсисходности је у току.

2.2 Систем управљања квалитетом ваздуха није довољно ефикасан јер није у потпуности успостављен јединствени функционални систем праћења и контроле степена загађења ваздуха

2.2.1 Није креиран јединствен индекс квалитета ваздуха на нивоу Републике Србије

2.2.1.1 Опис несврсисходности

Институти/заводи за јавно здравље при оцени квалитета ваздуха не користе исте индексе квалитета ваздуха.

У циљу једнообразног начина извештавања о подацима квалитета ваздуха за посебно осетљиве групе становништва, могућим ефектима по здравље и препорученом понашању (подаци о посебно осетљивим групама, опис могућих симптома, предузимање препоручених мера), потребно је да Институт за јавно здравље Србије координира и стручно-методолошки руководи активностима за обезбеђивање података и информација у области јавног здравља и заједно са Агенцијом креира јединствен индекс квалитета ваздуха на нивоу Републике Србије.

2.2.1.2 Исказане мере исправљања

Субјект ревизије наводи да се кроз програмску активност Подршка раду Института за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“, у оквиру програма број 7. Праћење фактора ризика из животне средине по здравље становништва, прикупљају подаци о параметрима квалитета ваздуха мерених у локалној мрежи од стране института и завода за јавно здравље и анализирају. Наведеним програмом су за 2022. годину, у вези са квалитетом ваздуха предвиђене следеће активности:

1. Идентификација података потребних за формирање и праћење квалитативних и квантитативних показатеља у вези са здравственим стањем становништва и стањем животне средине;
2. Прикупљање и обрада података и утврђивање листе индикатора;
3. Сачињавање анализа и израда годишњег извештаја.

Субјект ревизије наводи да ће поднети иницијативу за измену важећег Закона о здравственој документацији и евиденцијама у области здравства у циљу добијања квалитетних и једнообразних података од стране института/завода за јавно здравље. Приступиће се доношењу и усвајању методолошког приступа креирања јединственог индекса квалитета ваздуха заснованог на доказима и доношењу стручно методолошког упутства за креирање и повезивање јединственог индекса квалитета ваздуха са одговарајућом здравственом поруком и препоруком.

2.2.1.3 Оцена мера исправљања

Описану меру исправљања оцењујемо као задовољавајућу. Оцена је извршена имајући у виду приоритет дате препоруке, односно период у коме је објективно могуће предузети мере исправљања. Отклањање утврђене несврсисходности је у току.

3. МИШЉЕЊЕ О ИСКАЗАНИМ МЕРАМА ИСПРАВЉАЊА

Прегледали смо одазивни извештај, који је поднео субјект ревизије. Оценили смо да је одазивни извештај, који је потписало и печатом оверило одговорно лице субјекта ревизије, веродостојан.

Вредновање мера исправљања смо оценили на основу њиховог описа и достављене документације. Сматрамо да смо добили довољне и одговарајуће доказе да можемо изрећи мишљење да ли су мере исправљања задовољавајуће.

Оцењујемо, да су мере исправљања, описане у одазивном извештају који је поднео Субјект ревизије задовољавајуће.

Напомена:

У складу са одредбама члана 37 Закона о Државној ревизорској институцији, а након истека рокова исказаним у одазивном извештају, потребно је да обавештавате Институцију о предузетим мерама и активностима о отклањању откривених несврсисходности према роковима из одазивног извештаја и доставите одговарајуће доказе.

По истеку три године Институција ће утврђивати ефекте остварене након спровођења препорука и отклањања откривених несврсисходности.

У ове ефекте укључиће се и ефекти које будете ви исказали предузетим мерама и активностима из одазивног извештаја.

Генерални државни ревизор

Др Душко Пејовић
Државна ревизорска институција
Макензијева 41
11000 Београд, Србија
26. мај 2022. године

Достављено:

- Субјекту ревизије
- Архиви